

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Изх. № 168/08.08.2022 г.

**ДО
РУМЕН РАДЕВ
ПРЕЗИДЕНТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ГЪЛЪБ ДОНЕВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ЛАЗАР ЛАЗАРОВ
СЛУЖЕБЕН ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ ПО СОЦИАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ И
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА**

**АТАНАС ПЕКАНОВ
СЛУЖЕБЕН ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА
ЕВРОПЕЙСКИТЕ СРЕДСТВА**

**АСЕН МЕДЖИДИЕВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**

**САШО ПЕНОВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА**

**КРУМ ЗАРКОВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО**

**РОСИЦА ВЕЛКОВА-ЖЕЛЕВА
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ**

**ВЕСЕЛА ЛЕЧЕВА
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА МЛАДЕЖТА И
СПОРТА**

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

13 СПЕШНИ ЗАДАЧИ НА СЛУЖЕБНОТО ПРАВИТЕЛСТВО ЗА ДЕЦАТА В БЪЛГАРИЯ

Отворено писмо на Национална мрежа за децата

Уважаеми г-н Президент,

Уважаеми г-н Министър-председател,

Уважаеми членове на Министерски съвет,

От 1992 г. насам **детското население на България е намаляло два пъти**. България не е място, на което хората спокойно раждат и отглеждат деца. Ключови причини за това са политиките у нас да не се правят с мисъл за тяхното въздействие върху децата, а координацията между отделните институции, отговорни за детското благосъстояние, е в лошо състояние. Това е особено валидно в условията на политическа, здравна, икономическа и обществена криза, когато темите, отнасящи се до децата, се размиват, а твърдението, че децата са приоритет, остава само на хартия и без реално съдържание.

Днес в България живеят около 1 000 000 деца. На служебното правителство се пада тежката задача да отговаря за тяхното благосъстояние във време на икономически и енергийни предизвикателства, продължаваща война в Украйна, приближаваща нова вълна от COVID-19 и обществена криза на доверието. В този контекст, **първо и преди всичко бихме искали да напомним, че отговорност за гарантирането на най-добрите възможности за живот и развитие на децата у нас в изпълнение на държавния ангажимент на България по международното и национално законодателство в следващите три месеца имате Вие.**

От Национална мрежа за децата идентифицирахме **13 спешни теми, които не бива да допускате да изпаднат в застои и регрес в следващите три месеца**, в които действа служебното правителство.

- **Продължаване на работата по създаване на Национална стратегия за детето**

България продължава да няма визия и план за координация на всички политики, които се отнасят до децата. И макар по време на служебното правителство да няма действащ парламент, изключително важно е разработването на стратегическия документ да продължи заедно с държавните институции, гражданските организации, родители и самите деца, така че в кратки срокове България да излезе от ситуацията на нарушаване на собственото си законодателство и,

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

нещо повече, да планира какво иска да постигне за гарантирането на най-добрите условия на живот и развитие за всяко дете и подкрепата на семействата.

- **Завършване на първа чернова на Националната стратегия за детско и юношеско здраве и педиатрична грижа (2021 – 2030)**

Националната стратегия за детско и юношеско здраве и педиатрична грижа е първият опит за цялостен стратегически подход към детското здравеопазване. От изключителна важност е в нея да бъдат заложени ясни, постижими и измерими цели, които да имат максимален ефект за гарантирането на здравето на всяко дете в България – за профилактика, доболнична и болнична помощ. Настояваме разработването на Националната стратегия да продължи добрата практика да въвлича и отчита опита на гражданските организации и професионалистите, работещи на терен.

- **Възлагане на провеждането на пълен анализ на нуждите за създаване на национална детска болница, върху който да бъде създадено заданието за изграждане на болницата**

За да има България истинска, модерна, високотехнологична многопрофилна национална детска болница, тя трябва да бъде планирана въз основа на пълно проучване и анализ на потребностите на децата, техните родители и медицинските специалисти, които предстои да работят в болницата. Единствено така инвестирането на публични средства в създаването на детската болница ще доведе до реален отговор и най-доброто възможно лечение за болните деца. През 2022 г. Национална гражданска инициатива „За истинска детска болница“ разработи и предостави с широк кръг специалисти насоки за заданието на подобен анализ, които е готова отново да предостави на Министерството на здравеопазването.

- **Финализиране на промените в Наредба 26 за предоставяне на акушерска помощ, които ще доведат до предотвратяване на стотици случаи на заболявания и увреждания при новородените бебета**

Годишно се раждат около 7000 бебета, които са непроследени от медицински специалист. Необходимо е приемането на предложени проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 26 от 14 юни 2007 г. за предоставяне на акушерска помощ на здравно неосигурени жени и за извършване на изследвания извън обхвата на задължителното здравно осигуряване на деца и бременни жени, с който се предлагат промени, с които ще се увеличи броят на прегледите и на изследвания по време на бременността, и, съответно, ще доведе до намаляване на броя на новородените, родени с предотвратими заболявания и увреждания, както и до намаляване на детската смъртност.

- **Завършване на усилията за осигуряване на храни за медицинска употреба на деца и млади хора**

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Необходимо е продължаване на дейността на работната група към Министерство на здравеопазването, която работи за решаването на проблема с достъпа до храните за медицинска употреба за деца и млади хора с редица диагнози и състояния, които са изправени пред ситуация на глад и дори летален изход поради невъзможността да си осигурят храна по икономически причини. Завършване на списъка на диетичните храни за специални медицински цели, съобразен с европейските препоръки, списъка на заболяванията, към които да се добавят допълнителни кодове за обозначаване на съответното състояние на малдигестия/ малабсорбция и другите необходими анализи и предоставяне на становище на НЗОК за спешно вземане на решение за разширяване на списъка на диетични храни за специални медицински цели.

- **Продължаване на усилията за приоритетно извеждане на важността на ранното детско развитие (РДР) в националната политика**

Продължаване на пилотната фаза на проект „Създаване на национална рамка за качество на образованието и грижите за децата в ранна детска възраст (ОГРДВ)“ с фокус върху следните 5 области: достъп, работна сила, учебна програма, наблюдение и оценка, управление и финансиране. Наред с това, обръщаме внимание, че понастоящем са налични различни услуги, програми и мерки, които засягат ранното детско развитие, но няма единно лидерство и отговорност за тази сфера. Нужна е координация на националните усилия за насърчаване на цялостното развитие на децата в най-ранна възраст, включително чрез приемането на Национална стратегия за ранно детско развитие, която да съчетава всички секторни политики и усилия и ги обединява в цялостна междусекторна политика, гарантираща споделена философия и единен подход.

- **Финализиране и управление на прилагането на Националния план за прилагане на Европейската гаранция за детето**

Чрез изпълнението на дейностите по Европейската детска гаранция се появяват възможности за реално прекъсване на цикъла на поколенческа бедност, за повишаване на благосъстоянието на децата и семействата в риск, както и за създаване на разбиране, че макар и родени в неблагоприятна социална среда, децата могат да имат не по-лоша жизнена перспектива от всички свои връстници. Една от ключовите проблеми, които Гаранцията трябва да адресира, е липсата на статистически данни за децата в уязвими и рискови групи и липсата на адекватно междусекторно взаимодействие при разрешаването на случаите на най-засегнатите от детска бедност и социално изключване.

- **Актуализиране на Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия за деинституционализация на грижата за деца**

Процесът на деинституционализация в услугите за деца, макар и да има своите значителни успехи в смисъла на извеждане на огромна част от децата от институциите от стар тип, по никакъв начин

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

не може да бъде обявен за завършен или дори безпроблемно протичащ. Съществуват сериозни съмнения за ефекта от деинституционализацията чрез създаването на институции от семеен тип (ЦНСТ), които де факто водят до реинституционализация поради липса на достъчно ефективна социална работа и подкрепа с децата, както и липса на кадрова политика за персонала, работещ в тях, включително с отделни случаи на насилие. Приемната грижа все още функционира по същество на проектен принцип. Това са само част от причините и обстоятелствата, поради които смятаме, че процесът на деинституционализация трябва да бъде продължен и преосмислен чрез продължаване на плана след 2021 г.

- **Стартиране на работа по актуализиране на проекта на Закон за възпитателните мерки спрямо лицата, извършили като непълнолетни престъпления или административни нарушения, в Министерството на правосъдието**

Разработването на Закона за възпитателните мерки е ангажимент на българската държава с над 10-годишна давност, който все още е далеч от изпълнението си. Той следва да замени близо 70-годишния Закон за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, който допуска настаняването на деца в интернати, които са изключително близки до затвор, в ситуации, в които детето има нужда от закрила и подкрепа. За 2020 г. са налице случаи, в които по този закон в интернати за изпращани деца, жертви на сексуална експлоатация, вместо да бъдат насочени към услуги за закрила.

- **Взимане на всички необходими мерки за осигуряване на присъствено обучение в училищата през новата учебна година и осигуряване на максимален обхват и ефективен учебен процес във всички форми на обучение**

В последните 2 години на пандемия от COVID-19 единствената постоянно проследявана и прилагана мярка, беше налагането на дистанционната форма на обучение за учениците при отворени заведения и барове и липса на каквото и да било спазване на мерките за възрастни, въпреки множеството данни за щетите, която тази форма нанася както на академичните постижения, така и на мотивацията и психичното здраве на децата. Необходимо е внимателно планиране, включително на информационни кампании и увеличаване на ваксинационното покритие на децата, учителите и непедagogическия персонал. Заедно с това да бъде преосмислена методологията на карантиниране при доказано болен, която да не доведе отново до карантиниране на цели класове, тъй като това практически ще доведе отново до онлайн обучение, като се карантинират само болните и доказаните с тест носители, другите да се тестват и да посещават. Необходимо е да се гарантира, че до приближаване към мярка на затваряне на училища се стига единствено в краен случай след затварянето на всички други места, на които се събират хора.

- **Осигуряване на достъп до медицински грижи и ефективно включване на разселените деца бежанци от Украйна и трети страни в образователния процес**

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

През 2022 г. броят на децата в България нарасна с 5% с идването на бежанци и търсеци закрила вследствие на войната в Украйна. Заедно с огромните усилия на доброволци и граждански организации месеци наред, положени са усилия от страна на Оперативната координационна група за осигуряване на базовите потребности на децата. Необходими са специални усилия за осигуряване на достъп до личен лекар в най-натоварените региони (Варна и Бургас). Заедно с това, от изключително значение сега е осигуряването на необходимите ваксини и включване в програми за лятна подготовка и адаптация за включване в учебния процес. Необходимо е и спешно изясняване и комуникиране на плана за настаняване на семействата, настанени в държавни бази след 31.08, тъй като от тяхното местоположение пряко зависи къде ще бъдат записани децата на училище и дали изобщо се предвижда държавна подкрепа за осигуряване на подслон.

- **Гарантиране на прилагането на Координационния механизъм за работа с непридружени деца бежанци**

Категорично трябва да се прекрати продължаващата практика на неправомерни задържания на деца в ареста, където са настанявани заедно с възрастни с криминални прояви при изключително лоши условия. И към момента Районната прокуратура - Русе е образувала преписка по сигнал на Национална мрежа за децата по повод случай на непридружено дете бежанец, настанено в русенския арест за повече от месец. За пореден път подчертаваме, че всички непридружени деца бежанци са първо и преди всичко деца и като такива имат нужда от закрила, подкрепа и семейство. Необходимо е да се направят обучения на служителите на МВР, Гранична полиция, ДАБ и АСП и да се проследява внимателно прилагането на новоприетия Координационен механизъм за взаимодействие между институциите и организациите при случаи на непридружени деца или разделени от семействата си деца чужденци, за да се избегнат случаите на лишаване на деца от сигурност, медицинска помощ, закрила и образование.

- **Продължаване на активната комуникация с гражданските организации и подкрепа на работата на Съвета за развитие на гражданското общество**

Вярваме, че в настоящата криза на правителството ще е нужен целият наличен ресурс, за да запази постигнатото и да не допусне кризите да се отразят тежко върху най-уязвимите членове на обществото – децата. За тази цел е необходимо да се запазят форматите на активна комуникация с гражданските организации (например в работните групи към Оперативната координационна група) и да продължи работата в Съвета за развитие на гражданското общество за определяне на приоритетите и програмите за финансиране на дейности на организации, насочени към деца и подкрепа на семействата.

Напомняме, че благосъстоянието на децата в България не е задача на едно правителство и една партия. За да бъде гарантирано то, е необходим поглед към бъдещето извън рамките на

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

правомоцията на настоящия кабинет. Необходимо е осигуряване на приемственост, надграждане на вече положените усилия по темите, по които те са започнати в активен диалог с всички въвлечени лица. Именно заради това разчитаме, че служебното правителство ще успее да направи необходимия преход към нови редовни правителство и парламент, които да надградят и развият политиките за децата и в подкрепа на семействата така, че България да стане по-добро място за раждане и отглеждане на деца.

Ние от Национална мрежа за децата оставаме на разположение като коректен и предвидим партньор в грижата и подкрепата за децата в този труден период.

Национална мрежа за децата (НМД) е обединение на над 110 граждански организации и съмишленици, работещи за и с деца и семейства в цялата страна. Насърчаването, защитата и спазването на правата на детето са част от ключовите принципи, които ни обединяват. Ние вярваме, че всички политики и практики, които засягат пряко или косвено децата, следва да се изготвят, прилагат и съблюдават, като се взема предвид принципът за висшия интерес на децата и с активното участие на самите деца и младежи.

Национална мрежа за децата

08.08.2022 г.